

Pedofil

Barkát se kap a házban, ahova mindig egyedül jár. Homokdűnéken, szeméthalmokon keresztül törve igyekszik a külváros eme ritkán lakott negyedébe. A szép dolgok kezdete mindig a reménytelenségben gyökerezik, ahol az embert megszarolják, majd elpusztítják. Az előszobában felakasztja a kabátját egy négykarú sötétbarna ruhafogasra. Beszáll a csónakba, és evezni kezd, bár sosem emlékszik pontosan, merre is található a tanítvány ágya ebben a meglehetősen kiterjedt, üregekkel és járatokkal teli barlangban. Alighogy ellöki magát a parttól, látja az apát, amint leakasztja a még meleg kabátját, és megindul benne a kijárat felé. Az anya már évek óta sellőként él ebben a jéghideg vízben, megszabadulva a férfi barbár szokásaitól, lemondva arról, hogy mások szomszédasszonya lehessen. A ház egyetlen ablaka a tanítvány ágya fölött nyílik, ezért megszokta, hogy ne is a tanítványt keresse, hanem az ablakot, amelyik a kertre néz. Kint a kertben manökenek járkálnak a virágzó fák alatt, mind szőkék, szellőhajúak és nádszálderekúak. Mezítláb tipegnek új ruháikban a kőösvényeken. A tanítvány egész nap az ablakban kuporog, és nézi a manökeneket. Az anya eleve ebbe az ablakba helyezi egy alumíniumtálcán az ebédjét, amit a víz alatt főz, a tűzhely kékes lángja alattomosan világítja meg az egész barlangot. Mikor az ágy mellé kormányozza magát, a tanítvány félénken visszahúzódik a takarói mögé, mintegy sáncot képezve maga és a tanár közé, mert régóta bizalmatlan az idegennel, aki egész másról beszél mindig, mint amit ő hallani szeretne. A tanár már az első órán megtiltotta neki, hogy kinézzen ezen az ablakon, az egész napját a manökenek szépségében való gyönyörködéssel töltse, hogy a finom ruhák és a puha léptek világát tekintse az egyedüli igaz valóságnak.

Az apád már megint elvitte a kabátomat, mondja a tanítványnak, bizonyára a városházára megy, hogy a hivatalos ügyeket intézze, a gyámügyre, hogy jelentsen titeket, a bankba, hogy újabb és újabb kölcsönöket vegyen fel. Az én kabátom nélkül sehogyan sem boldogulna, egy jó kabát kell, hogy az efféle helyekre egyáltalán beeresszék. Ha megszomjazik, lehet, hogy újra a kabátom nélkül tér haza, már csak a legrosszabb kabátaimban járok hozzátok, a legfakóbb, elhordott lelkiismerettel. Amíg haza nem tér, addig tanítanom kell téged, addig nem hagyhatok fel az órák adásával.

Kezdetben mindig a csónakban ülve magyarázta a tanítványnak a leckék anyagát, újabban azonban kimászik a csónakból, és az ágy szélére telepszik, mert a csónak billegése, annak az ágytól való folytonos távolodása megakadályozta abban, hogy megfelelő hevülettel világítsa meg a tárgyokban rejlő, e helyzethez illő ürességeket. Két karjának önkén-

len mozgása néha olyan messzire sodorta a csónakot, hogy a tanítvány már nem láthatta, és nem is hallhatta a csónakban beszélő hangját, ezért azt gondolta, hogy vége az órának, és egyből megint az ablakba ült, hogy a manökeneket lesse. Most keskeny részt kér a tanítvány fekhelyén, lábait a csónakba lógatva félfenékkal ül, nem akarja megsérteni a tanítvány felségterületeit, kényszerűségből azonban úgy gondolja, azóta, hogy nem a bizonytalanul billegő csónakban ül, jobban megértik egymást. Csak olyasmit tanít úgyis, amit a tanítvány már tud, ami megkövesedett az elméjében, miközben a manökeneket nézi, és a barlang falán táncoló fényjelenségek kápráztatják, de tőle, az idegentől akarja hallani mindennek a megerősítését. Az ellenállás mértéke azonban egyenes arányban nő testi közelségével. Míg a csónakban ült, addig a lány képes volt a hallottak befogadására, mióta az ágya szélét nézte ki biztos támpontként a tanítás helyszínéül, a tanítvány erős kétkedéssel fogadja a szavait, a dunyhájából egy kis halmot képezve ennek takarásába bújjik, hogy a tanár ne láthassa az arcára folytonosan feltoluló grimaszokat. Annak megkerülhetetlen szükségszerűségnek a felismerése, hogy a tanár hódítani akar, hiszen a személyiségén keresztül képes csak az adott ismeretet a tanulóhoz eljuttatni, s ennek a leghatásosabb módja, ha önmagát is a folyamat részévé teszi. Minél több gátlást, merev illetve dönt le kettőjük között, annál intenzívebb lesz a tananyag tanuló általi elsajátítása, végül is a tanítás az erkölcsi megfontolások ellenében, az értelmi, érzelmi megnyilvánulások közötti különbség teljes felszámolására irányul. Kezdetekben szeretne volna megvonni tulajdon személyét a tanítás processzusától, úgy gondolta, hogy egy hideg felület nagyobb bizonyosságul szolgál a bonyolultabb, a világra tekintő ismeretek befogadására; hogy csak az az objektív megismerés, amelynek terheit semmiképpen nem ő hordozza, a tanítványnak magának kell hátára venni a nehézségeket, és szembenézni velük, ő ehhez képest egy idegen test ebben a megismerésben és elfogadásban. De minél inkább megvonta magát a tanítás menetében, minél személytelenebb lett és távolságtartó, rájött, hogy ennek éppen az ellenkezője a célszerű magatartás, mert a személyisége eltüntetésével keletkezett rés beszippantotta a tanuló minden érdeklődését és kíváncsiságát, s így nem volt valódi eszköze, mint a saját énje, hogy az így keletkező hiátust, amelyen keresztül a tanítvány érdeklődése elillant, a tulajdon tapasztalatait is felmutatva betömje.

Az anya sellő teste a legváratlanabb pillanatokban emelkedik ki a vízből, lánya fejéhez ül, szemérmesen egy fehér frottírköpenybe burkolózik, hajszerítóval és kefével rögtön frizurája gondos alakításába kezd. Nincs kétsége, hogy lánya erkölcsait védendő jelenik meg a tanulás folyamata közben, mivel minden tárgyat egy fiatalabb férfiú tanít, ezért elkerülhetetlennek gondolja, hogy az ő felügyelete mindenképpen megelőző jelleggel bír, hogy a személyes közelség egy pontján, a világot a legkevésbé sem ismerő tanítvány olyan gondokkal, gondolatokkal, érzélemmel fordul majd a tanár személye felé, amely óhatatlanul már káros lelki folyamatokat indíthat be a lánya érzéki kitérülködésében. Az anya jelenlétében a tanár bátorsága és határozottsága mindig láthatóan felerősödik, most nem csak a tanítványnak magyaráz, aki szeret kilépni a tanítás folyamatából, hanem az anyának is, aki mindig a legnagyobb figyelemmel hallgatja. Az elsajátítandó tananyag ilyenkor egyenesen terjed tova, megszakítások és korlátozások nélkül belakja az egész lakást, megdönt-

hetetlen bizonyítékokkal szolgál a tanítás helyességét illetően. Az anya komolysága és figyelme, arcának kislányosan bájos érdeklődése arra kényszeríti a tanítványt is, hogy feladja ellenállását, és sáncai mögül előbújva, mintha két egyforma arc nézné őt, átszellemülten és teljes odaadással. Ez a látvány mindig erős érzelmi hatással van a tanárra, figyelme, koncentrációképessége megsokszorozódik, és nem veszi észre, hogy miközben hatalmas szellemi erőket mozgat meg hallgatói figyelmének fenntartására, némileg közelebb is hajol hozzájuk, sőt, határozottan feléjük indul, testi közelségükbe ér, kezével pedig néha az ágy takaróját is megérinti. Mindez mindig csak addig tart, amíg az anya is jelen van, mihelyt beleveti magát a vízbe, hogy egyéb dol-

gai után lásson, visszahúzódik előbbi helyére, nem mintha nem szeretne ott maradni a tanítvány testi közelében, hanem mert újabb csábító, de ugyanakkor ellenséges pillantásokat érez a tanítvány szeméből felé megvillanni.

A tanítás tárgya bonyolult, az egész világot, az emberi ismeretek összességét bejárja, szükség is van erre, hisz a tanítvány nem képes elhagyni az ágyát, ezért a tanár úgy érzi, neki kell behoznia ide az egész világot, ő az, aki a szavaival a kinti, a lány számára megismerhetetlen jelenségek és érzések összességét közvetíteni képes. Egyetlenként ezen a színpadon néha lehetetlennek érzi, hogy megelevenítse az egész világtörténelmet, a művészetek szerzteágázó komplex sokféleségét, ezért a kelletténél tömörebb és elvontabb kifejezéseket használván újra és újra megriasztja hallgatóit. Az anya türelmes, de pontosan érzékeli, hogy ilyenkor a tanítás, talán az ő átmeneti távolléte miatt, mellékútra tért, hogy egy szenvedélyes és nagy tudású ember tanítja a lányát, aki szeretné érzéseinek és világlátásának egész tartalmát átadni a tanítványának. Ebben a szüntelen küzdelemben, amikor maga előtt látja az ágy végében egyszerre az anya és a lány sugárzó szemét, ösztönösen újra közelebb húzódik hozzájuk, a tanítvány hiányzó lábainak helyére támaszkodva egész közelről az arcukba néz, szinte mintha kivetítené eléjük az egész tananyag forró érzékiségét, a testébe szorult ember empatikusan elsajátított tébolyodott bánatát, hogy tilos velük szellemileg és testileg is egyesülni. A tanár rájön a hónapok során, amit a tanítvánnyal, részben pedig a sellőként víz alatt élő anyával tölt, hogy képtelen a lány hiányzó két lába nélkül élni, hogy számára is ugyanolyan fontos már ez a két láb, mint a tanítvány számára, hogy végre megindulhassanak együtt, érzelmileg szorosan együvé tartozóként a világba, hogy felfedjék a kint bonyolultságában a tanítás érvényességét.

Amikor a lány, szokása szerint megunván a számára beazonosíthatatlan finom különbségek közötti összefüggések elemzését, újra csak az ablak felé kalandozva rátapad az éjjelnappal ablaka előtt sétáló manökenek látványára, az anya forró szája a közben szüntelenül beszélő tanár ajkaihoz ér. Maga pedofil, súgja a fülébe, és máris elmerül a gázláng világitotta sejtelmesen kékes víztükörben. ■ ■ ■

■ ■ ■
Sántha József: 1954-ben születtem Karcagon, az ELTE BTK-n végeztem. Jelenleg Mogyoródon élek. Kritikus vagyok.

